

„*International Migration Review*”, vol. 24, Spring, 1990

Revista „*International Migration Review*”, publicație trimestrială a Centrului de Studii privind emigrarea, din New York, tratează o multitudine de aspecte sociologice, demografice, economice, istorice și legislative ale emigrării și problemele refugiaților.

Numărul 1 din anul 1990 ne-a reținut atenția prin câteva articole ce își propun să pună în discuție problema imigrării și a fertilității imigranților din SUA, precum și unele aspecte de ordin etnic și cultural, nu numai din SUA ci și din Australia.

Kathleen Ford, de la Universitatea din Michigan, de pildă, în *Durata stabilirii în S.U.A. și fertilitatea imigranților din S.U.A.*, analizează datele obținute în urma unor recensăminte efectuate în S.U.A. pentru a se determina fertilitatea imigranților, în scopul cercetării diferitelor tendințe care apar sub aspectul fertilității după emigrare. Rezultatele acestor cercetări au demonstrat că, fertilitatea imigranților poate să crească după sosirea lor în noua țară, unde urmează să se stabilească. Acest fenomen se pare că se datorează întârzierii sau amânării unor căsătorii și implicit a unor nașteri, din cauza deplasării respectivilor indivizi. S-a constatat că, după o perioadă de timp, are loc o scădere a fertilității imigranților, iar pe măsură ce ei sînt asimilați de populația băștinașă, fertilitatea lor devine comparabilă cu cea a altor cohorțe, pe perioadă îndelungată.

Tema acestui articol este abordată din două perspective distincte: pe de-o parte, se prezintă teoria asimilării, despre care s-a spus că este, totuși, greu de integrat în cercetarea empirică, deoarece teoria nu specifică perioada de timp în care se face asimilarea. Această teorie a fost folosită pentru a se studia modul în care se transformă generațiile de imigranți și felul în care primele generații de imigranți se acomodează în S.U.A., funcție de durata șederii lor. Cea de a doua perspectivă teoretică se referă la problema fertilității pe termen scurt — cu puțin timp înainte și imediat după ce are loc deplasarea (emigrarea) indivizilor.

Relațiile acestea au fost studiate în diverse contexte astfel încît să se poată verifica variațiile care intervin între grupuri, din punct de vedere al statutului lor socio-economic, al fertilității din țara de origine, al stării civile și al vârstei.

Cercetarea a fost efectuată asupra tuturor imigranților din SUA și asupra unor sub-categorii definite de țara sau regiunea din care provin. Rezultatele obținute au arătat că simplele evaluări ale fertilității imigranților, rezultate care, însă, nu iau în considerare durata șederii, pot induce în eroare, dacă sînt folosite pentru a se trage concluzii privind impactul fertilității imigrației și oportunitatea politicilor de ajutorare.

Un alt articol semnal de data aceasta de Charles Hirschman de la Universitatea din Washington și Ellen Percy Kraly de la Universitatea Colgate, intitulat *Inegalitatea rasială și etnică din SUA în perioada 1940-1950: impactul așezării geografice și al capitalului uman* examinează principalele aspecte ale stratificării etnice în anii 1940-1950, decadă considerată drept punct de cotitură în relațiile rasiale și etnice din S.U.A. Studiul se bazează pe rezultatele recensămîntului efectuat în perioada 1940-1950 (PUMS — mostra de microdate pentru utilitate publică) și analizează stratificarea profesională a subiecților — bărbați — aparținînd la 35 de populații etnice, definite prin rasă și naționalitate (locul nașterii: parental sau în străinătate). În timp ce minoritățile rasiale sau de origine spaniolă aveau statut profesional mediu, majoritatea etnicilor europeni, în special cei din a doua generație, erau la nivel egal sau puțin sub majoritatea populației din perioada anilor 1940-1950.

Se verifică apoi — preliminar — câteva ipoteze referitoare la rolul forțelor socio-economice și geografice, în structurarea inegalității etnice profesionale, de-a lungul timpului, în istoria Americii. S-a constatat că, în urma unei clasificări detaliate a forței de muncă din 266 de zone geografice, aceasta nu reprezintă o variabilă puternică de mediere în procesul de stratificare etnică pe profesii. În timp ce variabila geografică are un impact direct și puternic asupra dobîndirii profesiunilor, așezarea atenuează prea puțin din impactul total al etnicității asupra statutului profesional.

De asemenea, în urma analizelor făcute, se ajunge la concluzia că, un nivel educațional mult deasupra mediei — în cazul negrilor originari din nord, — nu-i ajută pe aceștia să aibă profesii care să depășească un anumit statut social inferior.

Mecanismele sociale, în cazul acestei discriminări rasiale nu reies din datele obținute în urma recensămîntelor efectuate, dar ne fac să acceptăm cu scepticism ideea că, nivelele de

instruire ar fi motivul fundamental al poziției profesionale inferioare a negrilor originari din sud, a indienilor americani și a mexicanilor. S-ar părea totuși că o anumită culoare a pieții a avut și continuă să aibă un impact cu mult mai semnificativ asupra nivelului profesiilor unei minorități decât orice alt factor în ceea ce-i privește pe imigranții europeni și pe copiii acestora.

Problema limbii și a culturii în politica națională australiană este tratată de Laksiri Jaysuriya, de la Universitatea din Australia de Vest în articolul *Limbă și cultură în politica națională australiană: câteva reflecții critice*.

Autorul analizează bazele raționale și filosofice ale politicii naționale australiene referitoare la limbă și cultură, în special din perspectiva legăturii care există cu minoritățile etnice neindigene (grupurile de emigranți și cele etnice). O maximă preocupare o reprezintă demonstrarea ideii că, un interes deosebit îl suscită problemele de limbă și cultură în dezvoltarea politicii problemelor etnice în Australia. Conceptele de limbă și cultură, în corelație cu ideologiile multiculturalismului nu sînt deloc neutre ci foarte contestate, impunîndu-se înțelegerea și analiza lor critică, ceea ce duce la o înțelegere filosofică a bazei politicilor naționale. Limba, mai mult decât oricare alt element, este considerată drept granița cea mai importantă în identificarea și clasificarea grupurilor etnice minoritare. Ca urmare, termenul „multicultural” a devenit sinonim cu „multilingv”, la nivel descriptiv. Termenii „limbă” și „cultură” adesea se confundă; mai ales cînd sînt folosiți laolaltă în cuvîntul „multicultural” (în politicile sociale legate de învățămînt). De aceea, este necesar să se stabilească în ce măsură societatea australiană se poate defini ca o societate „multilingvă”.

Articolul în cauză își propune trei obiective majore: în primul rînd, să arate cum, din punct de vedere istoric, limba - în special cea engleză - reprezintă o problemă națională de larg interes, în privința stabilirii emigranților. În al doilea rînd, sînt examinate presupunerile neafirmate sau chiar ascunse ale teoriei sociale implicite, referitoare la limbă și cultură, analizîndu-se modul în care conceptele-cheie, de cultură și etnicitate au fost folosite în politicile naționale. Și, în sfîrșit, este prezentată o variație de model pentru politica națională, motivîndu-se că, problema limbii și a culturii trebuie reanalizată și restructurată pentru a fi utilă noilor cerințe sociale.

Cele două concepte trebuie să-și găsească o bază solidă într-un nou cadru, cel al „pluralismului democratic”, în loc să fie incluse în ceea ce pînă acum a reprezentat ceva mai mult decât o formă de „pluralism cultural”. Cerințele naționale se vor caracteriza - ca o regulă - printr-o diversitate de observații referitoare la inițiativă politică deosebită, de pildă, învățarea limbii la nivel școlar. Motivarea studiilor lingvistice în sistemul de învățămînt include printre altele rațiuni utilitare, politice și strict educaționale. Indiferent de logica oricărei politici, preocuparea majoră - din cadrul unui pluralism democratic - a oricărei inițiative de politică națională legată de limbă, trebuie să se orienteze spre satisfacerea interesului național mai larg și-n același timp să protejeze dreptul grupurilor etnice minoritare de a-și utiliza limba și cultura în sfera particulară.

Revista *International Migration Review* mai cuprinde articole referitoare la reforma imigrării și agricultura Californiei, Statutul limbii spaniole în SUA, un eseu despre emigrarea forței de muncă din Rusia țaristă, cit și o foarte interesantă și utilă recenzie a publicațiilor de specialitate de dată recentă (cărți și reviste) urmată de o listă a cărților intrate în posesia „Centrului de studii privind emigrarea”.

Mariaela Grigorescu

„Studii de sociologie”, nr. 3-4, 1988

„Studii de sociologie”, revistă trimestrială a Universității Catolice Sacro Cuore a consacrat numărul 3-4 din 1988 publicării unor studii de sociologia religiei: *Valori, religione e società complesse*. În volum sînt editate o mare parte dintre intervențiile unor autori recunoscuți, la coloquiul internațional organizat în zilele de 22-23 octombrie 1987 de către Universitatea Catholică din Milano, în colaborare cu Secția de Sociologie a religiei a Asociației Italiene de Sociologie, cu C.I.S.R. (Conferința Internațională de Sociologie a Religiei) și Centrului de cercetare a sociologiei religiei al Asociației Internaționale de Sociologie. Coloquiul menționat s-a aflat sub influența ideilor lui Thomas Luckmann, mai ales din principala sa lucrare *The Invisible religion*, contribuția teoretică a acestui autor fiind estimată în multe țări de aceeași importanță cu opera lui Durkheim și Max Weber.

T. Luckmann produce în sociologia religiei o schimbare de optică. După al doilea război mondial au predominat în acest domeniu cercetările empirice lipsind o teoretizare adecvată. Luckmann apreciază că sociologia religiei a studiat aspectul instituționalist, colozianic, neglijînd religiozitatea ca dimensiune a credințelor, a individului. Optica ecclziastică, deși exprimată